

XVI. Kunnan työnvälitystoimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan kertomus vuodelta 1914 ¹⁾ sisälsi seuraavaa:

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1914 filosofiantohtori Santeri Ivalo puheenjohtajana, lakitieteenkandidaatti Einar Bөөk varapuheenjohtajana sekä rakennusmestari Juhö Ahde, uunitehtailija Aug. Malmi, työnjohtaja Th. Lillqvist ja työmies T. Uski jäseninä. Varajäseninä olivat maalarimestari A. Haanoja, rakennusmestari R. Willman, puuseppä V. Långholm ja satamatyömies K. E. Satamavuori.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouvat Ina Petelius ja Seidi Swendelin sekä neiti Elsa Sundström, miesosaston apulainen H. E. Blomqvist ja konttoripoika Arvo A. Nygrén.

Toimiston liike vuosina 1903—14 näkyy seuraavasta taulukosta:

Vuosi.	Miesosasto.			Naisosasto.			Yhteensä.			Työnhakijoita 100 palkkaa kohden.	100:sta työnhakijasta sai työtä.	100:sta tarjotusta palkasta täytettiin.
	Työnhakemuksia.	Tarjottuja palkkoja.	Täytettyjä palkkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja palkkoja.	Täytettyjä palkkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja palkkoja.	Täytettyjä palkkoja.			
1903 ..	5,493	2,615	2,461	1,184	430	287	6,677	3,045	2,748	219	41	90
1904 ..	6,399	3,630	3,232	1,676	839	602	8,075	4,469	3,834	181	47	86
1905 ..	5,200	2,733	2,547	2,413	1,561	1,210	7,613	4,294	3,757	177	49	87
1906 ..	6,098	3,336	3,157	2,432	1,972	1,394	8,530	5,308	4,551	161	53	86
1907 ..	5,655	3,642	3,200	2,912	2,568	1,708	8,567	6,210	4,908	138	57	79
1908 ..	7,747	4,258	4,065	3,441	2,538	1,930	11,188	6,796	5,995	165	54	88
1909 ..	7,930	2,977	2,804	3,883	2,794	2,143	11,813	5,771	4,947	205	42	86
1910 ..	8,613	4,260	3,449	3,728	2,884	2,219	12,341	7,144	5,668	173	46	79
1911 ..	8,285	4,134	3,777	3,866	2,915	2,345	12,151	7,049	6,122	172	50	87
1912 ..	8,401	4,192	3,691	4,404	3,694	2,540	12,805	7,886	6,231	162	49	79
1913 ..	9,290	4,971	4,452	6,117	4,661	3,308	15,407	9,632	7,760	160	50	81
1914 ..	17,877	11,645	11,023	8,638	5,992	4,707	26,515	17,637	15,730	150	59	89

¹⁾ Eräitä kertomusta seuranneita tilastotauluja ei ole tähän otettu.

Toimiston liike
vuonna 1914.

Toimiston liike on vuonna 1914 kasvanut suuremmassa määrässä kuin milloinkaan edellisinä vuosina. Lähinnä edelliseen vuoteen verraten on se kasvanut noin kaksinkertaisesti. Tämä näin äkkinäinen liikkeen lisääntyminen on erikoisten asianhaaran vaikuttama eikä se siis voi merkitä luonnollista, pysyvää kehitystä.

Liikkeen lisääntymiseen vaikutti ensiksikin vuoden alkupuoliskolla vallinnut suuri työttömyys, jolloin toimisto välitti kunnan järjestämiin töihin enemmän työväkeä kuin muina vuosina. Myöskin toimiston hankkimiin töihin toisilla paikkakunnilla meni täältä enemmän väkeä kuin normaalioloissa. Huomattavimman liikkeen kasvamisen vaikutti kuitenkin sodan puhjettua syksyn kuluessa tehdyt suuret työväen tilaukset Venäjän valtion töihin, joihin toimisto, saamansa määräyksen mukaisesti, hankki suuret määrät väkeä myöskin toisilta paikkakunnilta.

Toimiston näihin töihin hankkiman työväen määrä on kuitenkin paljon suurempi kuin mitä välitystilasto osottaa. Kun toimistosta tilattiin työväkeä, ryhtyi se heti hankkimaan sitä ensin omalta paikkakunnalta ja sen lähimmästä ympäristöstä sekä tarpeen mukaan muilta seuduilta levittämällä tietoja sinne, missä työttömiä tiedettiin olevan. Useassa tapauksessa kuitenkin työnhakijat, kun olivat saaneet tietää otettavan työpaikoille vastaan työväkeä ilman toimiston osotuskorttia, menivät näihin suorastaan, välttämättä siten toimiston ulkokuntalaisilta vaatiman 50 p:n sisäänkirjotusmaksun suorittamisesta. Niinpä esim. joulukuun alussa toimistolta tilatusta 10,500 miehestä tuli toimiston välityksellä töihin vain 4,290 miestä, niistä 2,481 toispaikkakuntalaisia, huolimatta siitä, että koko tarvittava määrä oli pääasiallisesti toimiston toisille kunnallisille välitystoimistoille, erinäisille viranomaisille, hätäapukomiteoille ja yksityisille henkilöille tekemäin tilausten ja lähettämien tietojen johdosta paikkakunnalle saapunut. Toimisto ei kuitenkaan voinut välitystilastoon ottaa muuta kuin sen luvun, minkä se tavallisessa järjestyksessä oli työhön osottanut. Tehdyistä tilauksistaakaan ei toimisto voinut ottaa myöskään tarjottujen paikkain lukuun muuta kuin sen määrän, minkä se väkeä välitti, sillä muutoin olisi välitystilasto tullut osottamaan paikkakunnalla vallinneen suuren työvoiman puutteen, jota ei itse asiassa ollut, sillä työvoimaa saatiin tarpeellinen määrä. Täten toimiston työstä työvoiman hankinnassa puheena oleviin töihin tuli välitystilastossa näkyviin vain osa.

Tässä yhteydessä huomautettakoon, että työvoiman hankkimisessa mainittuihin töihin tuli ilmeisesti näkyviin, miten puutteellisesti kunnallinen työnvälitys maassamme on järjestetty, kun tulee kysymykseen työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasottaminen suuressa määrässä. Kun on vain muutamia toimistoja, ei ollut

mahdollista niiden avulla saada tietoja työttömistä useammilla eri paikkakunnilla eikä työttömät saaneet tietoja saatavissa olevista töistä. Työväen tilauksen saatuaan oli toimistojen pakko lähettää sanoja kulkemaan eri paikkakunnille tai ilmoittaa sanomalehdissä, mutta täten oli mahdoton saada varmaa tietoa siitä, minkä verran väkeä oli saatavissa, toisaalta oli vaara tarjolla siitä, että tulee ehkä hälytetyksi liian paljon väkeä liikkeelle. Toimistot kuitenkin saattoivat hätäapukomiteain ja sanomalehdistön avulla johtaa työväen hankintaa niin, ettei toisaalta ollut tarpeen ryhtyä virallisilla määräyksillä hankkimaan tarvittavaa työvoimaa ja toisaalta ne voivat estää tarpeettoman kansanvaelluksen suuntautumasta paikkakunnalle.

Seuraavassa esitetään yksityiskohtaisempia tietoja työnhakemuksista ja työnhakijoista sekä tarjotuista ja täytetyistä paikoista.

Työnhakemukset ryhmittäytyivät työnhakijain sukupuolen mukaan seuraavasti:

Työnhakemukset.

	1912.		1913.		1914.		Lisäys v:na 1914 vuoteen 1913 verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miehiä.....	8,401	65.6	9,290	60.3	17,877	67.4	8,587	92.4
Naisia.....	4,404	34.4	6,117	39.7	8,638	32.6	2,521	41.2
Yhteensä	12,805	100.0	15,407	100.0	26,515	100.0	11,108	72.1

Työnhakemusten luku edelliseen vuoteen verraten on siten lisääntynyt miesosastolla 92.4 % ja naisosastolla 41.2 %, molemmilla osastoilla yhteensä 72.1 %.

Työnhakemuksia teki 13,701 eri henkilöä, joista 9,446 eli 68.9 % miestä ja 4,255 eli 31.1 % naista, jotka työttömiksi uudelleen joututtuaan uudistivat työnhakemuksensa 12,814 tapauksessa.

Henkikirjotuspaikan mukaan jakaantuivat työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Helsinki.....	6,673	70.6	3,329	78.2	10,002	73.0
Muut paikkakunnat ..	2,773	29.4	926	21.8	3,699	27.0
Yhteensä	9,446	100.0	4,255	100.0	13,701	100.0

Tavallisissa oloissa on miespuolisten toispaikkakuntalaisten työnhakijain luku ollut pieni, vuonna 1913 vain 4.8 %, mutta vuonna 1914 oli niitä suhteellisesti paljon eli 29.4 %. Tämä johtui, kuten ylempänä mainittu, siitä että tänne tarvittiin valtion töihin paljon enemmän väkeä kuin omalla paikkakunnalla oli saatavissa. Naispuolisia toispaikkakuntalaisia työnhakijoita oli vähemmän kuin

edellisenä vuonna, vain 21.8 %, vuonna 1913 34.7 %. Sodan puhjettua elokuussa ei tänne siirtynyt palvelijattaria samassa määrin kuin syksyisin edellisinä vuosina on ollut tavallista.

Työnhakijoista oli:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Perheellisiä	4,317	45.7	1,106	26.0	5,423	39.6
Yksinäisiä.....	4,577	48.5	3,149	74.0	7,726	56.4
Tietoja puuttuu 1)	552	5.8	—	—	552	4.0
Yhteensä	9,446	100.0	4,255	100.0	13,701	100.0

Äidinkielen mukaan ryhmitettyinä oli työnhakijoista:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Suomenkielisiä	8,254	87.4	3,763	88.4	12,017	87.7
Ruotsinkielisiä.....	1,158	12.2	486	11.4	1,644	12.0
Muunkielisiä.....	34	0.4	6	0.2	40	0.3
Yhteensä	9,446	100.0	4,255	100.0	13,701	100.0

Tarjotut
paikat.

Eri kielisten työnhakijain suhdeluku on edelliseen vuoteen verraten jonkun verran muuttunut. Ruotsinkielisten miespuolisten työnhakijain luku on tosin lisääntynyt noin 400:lla, mutta ei ole kasvanut suhteellisesti samassa määrin kuin suomenkielisten, jonka vuoksi edellisten prosenttiluku on alentunut 17.7:sta 12.2:aan. Ruotsinkielisten naisten prosenttiluku on kohonnut 10.1:sta 11.4:aan.

Työpaikkoja tarjottiin:

	1912.		1913.		1914.		Lisäys vuonna 1914 vuoteen 1915 verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miehille 2)	4,192	53.2	4,971	51.6	11,645	66.0	6,674	134.3
Naisille	3,694	46.8	4,661	48.4	5,992	34.0	1,331	28.6
Yhteensä	7,886	100.0	9,632	100.0	17,637	100.0	8,005	83.0

Tarjotuista paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	10,343	88.8	5,192	86.6	15,535	88.1
Mualla	1,302	11.2	800	13.4	2,102	11.9
Yhteensä	11,645	100.0	5,992	100.0	17,637	100.0

1) 552 miehestä, jotka tulivat toisilta paikkakunnilta tänne Venäjän valtion töihin, ei toimistolle annetuissa luetteloissa ollut siviilisäätyä koskevia tietoja eikä toimistolla ollut tilaisuutta niiden hankkimiseen jälestäpäin. — 2) Miehillä tarjottiin metsätöitä parissa työpaikassa rajattomalle määrälle. Hätäaputyöksi tarjottiin kivenmurskausta kaikille sitä haluaville, joilla oli täällä kotipaikka-oikeus. Tilastoon otettiin näistä yhtä monta tarjottua paikkaa kuin näihin töihin menijöitäkin oli.

Helsingissä tarjottujen paikkain lukuun on otettu kaikki Venäjän valtion töissä Helsingin ympäristössä tarjotut paikat. Nämä työpaikat olivat kyllä suurimmaksi osaksi kaupungin alueen ulkopuolella ja olisivat voineet kuulua muualla tarjottujen paikkain lukuun, mutta kun näissä työskentelevä väki asui kaupungissa ja työskenteli aivan kaupungin lähimmässä ympäristössä, niin lienee oikeampi lukea ne Helsingissä tarjottujen paikkain lukuun. Siten tilasto paremmin valaisee varsinaista väen kysyntää toisille paikkakunnille.

Täytettyjen paikkain luvun lisääntymiseen nähden viittaamme siihen, mitä toimiston liikkeen kasvamisesta yleensä aikaisemmin on sanottu. Havaannollisuuden vuoksi esitetään tässä liikkeen tulos kolmelta viime vuodelta.

Täytettyjä paikkoja oli:

	1912.		1913.		1914.		Lisäys edelliseen vuoteen verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miesten paikkoja..	3,691	59.2	4,452	57.4	11,023	70.1	6,571	147.6
Naisten „ ..	2,540	40.8	3,308	42.6	4,707	29.9	1,399	42.3
Yhteensä	6,231	100.0	7,760	100.0	15,730	100.0	7,970	102.7

Naisten paikkain välitys, joka viime vuosina on yhä lisääntynyt ja joka näyttää täällä, kuten Skandinavian kunnallisissa toimistoissa yleensä, kehittyvän miesten paikkain välitysten tasalle, tekee vuonna 1914 vain 29.9 % (v. 1913 42.6 %) toimiston välitysten kokonaisluvusta, mikä aiheutuu yllä esitetyistä seikoista.

Paikkakunnan mukaan, missä työtä tarjottiin, jakaantuivat täytetyt paikat seuraavasti:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	10,084	91.5	4,244	90.2	14,328	91.1
Muilla paikkakunnilla.....	939	8.5	463	9.8	1,402	8.9
Yhteensä	11,023	100.0	4,707	100.0	15,730	100.0

Miesten paikkain välitysten määrä toisille paikkakunnille on tänä vuonna huomattavasti suurempi kuin edellisenä vuonna sen takia, että työttömyyden vallitessa meni tavallista enemmän väkeä töihin toisille paikkakunnille. Naisia sitä vastoin välitettiin toisille paikkakunnille noin 100 välitystä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tämä johtui siitä, että syyskuukausina oli palvelijattaren paikanhakijoita tavallista vähemmän, eikä

Täytetyt
paikat.

niiden kysyntäkään ollut yhtä suuri kuin edellisenä vuonna vastaavana aikana.

Täyttämättä
jääneet paikat.

Toimistolle tarjotuista paikoista, kun jätetään lukuunottamatta rajattomalle määrälle metsänhakkuutöissä tarjotut paikat, jäi täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	259	2.5	948	18.3	1,207	7.8
Muilla seuduilla	363	27.9	337	42.1	700	33.3
Yhteensä	622	5.3	1,285	21.4	1,907	10.8

Miehille Helsingissä tarjotut 259 paikkaa jäivät täyttämättä pääasiassa siitä syystä, että heinäkuussa oli aputyömiehistä ja syyspuolella käskyläispojista sekä metallityömiehistä puute. Miehillä toisilla paikkakunnilla tarjotuista paikoista jäi täyttämättä metsätyömiesten paikkoja talvella ja maanviljelystyöväen toimia kesällä. Naisille tarjottuja paikkoja jäi täyttämättä kaupungissa etupäässä sen takia, että ruotsinkielisistä palvelijattarista ja nuorista tytöistä pienipalkkaisein paikkoihin oli puute. Toisilla paikkakunnilla naisilla tarjotuista paikoista jäi täyttämättä maatalouspalvelijattarien paikat suuremmaksi osaksi.

Työsuhteista
ja hätäaputoi-
mista Helsin-
gissä vuonna
1914.

Työsuhteet Helsingissä vuonna 1914 olivat varsin epätasaiset. Tämä johtui osaksi yleisistä taloudellisista konjunktoureista osaksi sodan aiheuttamista häiriöistä teollisuustuotannon ja liike-elämän aloilla.

Jo vuonna 1913 oli taloudellinen tila maassamme sangen painostava, liikkuvain pääomain puute oli yleinen. Oli jouduttu taloudellisessa elämässä havaittavan nousu- ja laskukauden aallon pohjaan, jossa pysyttiin vielä vuonna 1914. Rahamarkkinain ahtausta pakotti supistamaan toimintaa useimmilla tuotannon aloilla. Erityisesti koski tämä rakennustoimintaa pääkaupungissa, jossa edellisten vuosien liikatuotanto myöskin vaati toiminnan supistamista. Verrattain harvoja uusia rakennusyhtiöitä pantiin alulle ja vuonna 1913 alettuja rakennuksia oli tekeillä vähemmän kuin edellisinä vuosina. Kaupungillakin oli, sittenkun suuret kulkutautisairaalarakennukset olivat valmistuneet, rakennusyhtiöitä tavallista vähemmän; vain yksi kansakoulurakennus ja teurastuslaitoksen perustustyöt kaupungissa ja kunnallisen mielisairaalan rakennus Sipoossa, joista viimeainuissa vain pieni määrä kaupungin rakennustyöväestä sai työansiota.

Täten oli suurilukuinen kaupungin rakennustyöväki, apurityömiehet ja -naiset, kirvesmiehet, muurarit, sementti- ja betonkityö-

miehet, asfalttityömiehet, uunintekijät, kattopeltisevät sekä vesijohtotyömiehet, suuremmaksi osaksi joutunut työttömäksi talveksi 1913—14. Olosuhteet aiheuttivat työvoiman supistamisen myöskin käsityöammattien aloilla. Ainoastaan metalliteollisuusosalalla, varsinkin suurimmissa tehtaissa, jatkuivat työt entiseen tapaan.

Huolimatta siitä, että osa rakennusammattilaisista, muurareista ja kirvesmiehistä, oli jo kesällä 1913 matkustanut työansiolle Venäjälle ja osa (noin 110) ulkotyömiehistä syksyllä mennyt toimiston hankkimiin töihin toisilla paikkakunnilla sekä vuoden lopulla kunnan töihin oli sijoitettu n. 400 miestä, nousi työnhakijain määrä toimistossa talvikuukausina suurempaan määrään kuin koskaan edellisinä vuosina. Tammikuussa oli työnhakijoita 1,853 (1,309 v. 1913) miestä ja 744 (435 v. 1913) naista eli yhteensä 2,597 henkeä, helmikuussa 1,511 (752) miestä ja 657 (381) naista, yhteensä 2,168, maalikuussa 1,258 (658) miestä ja 706 (396) naista, yhteensä 1,964, huhtikuussa 1,067 (586) miestä ja 771 (591) naista, yhteensä 1,838 ja toukokuussa 930 (715) miestä ja 744 (636) naista, yhteensä 1,674 henkeä.

Joskin joku määrä työnhakijoista sai itse hankituksi työtä, niin suurin osa heistä oli niiden töiden varassa, joita toimiston kautta oli saatavissa. Miehillä välitettiin talvikuukausina kaupungissa yksityisten töissä varsin vähän paikkoja. Toisilla paikkakunnilla hankittiin, pääasiallisesti toimiston tekemäin tiedustelujen johdosta osittain rakennustöitä (ensimmäisellä vuosipuoliskolla 183 miehelle Venäjällä, Kirkkonummella, Paraisissa, Poomarkussa y. m.), pääasiassa kuitenkin metsätöitä (Nurmijärvellä, Vuojoella Kymijoen varsilla y. m.), joita oli rajattomalle määrälle. Suurin osa työttömistä ei kuitenkaan voinut näitä töitä perheolojen tai muiden esteiden takia hyväksyä, joten kaupungin hallituksen oli ryhdyttävä verrattain laajoihin toimenpiteisiin työnpuutteen poistamiseksi.

Jo edellisen vuoden lopulla oli kunta järjestänyt hätäapu- y. m. töitä työansion valmistamiseksi työttömille, ja kaupungin menosääntöön vuodeksi 1914 varattiin huomattavia eräiä samaa tarkoitusta varten. Näissa kunnan tarjoamissa töissä saivat toimistoon ilmoitautuneet työnhakijat, joilla oli täällä kotipaikka-oikeus, ellei muuta, niin ainakin tellikkakiven ja sepelikivenhakkuuta.

Seuraavat luvut osottavat, missä määrin miespuoliset työnhakijat käyttivät hyväksään toimiston välityksellä tarjottuja kunnan tai muita töitä:

K u u k a u s i .	Kunnan töitä.	Niistä se- peliki- venhak- kuuseen.	Muita töitä.	Niistä toisilla paika- kunnilla.	Yhteen- sä.
Tammikuu	822	486	211	134	1,033
Helmikuu.....	576	435	180	117	756
Maaliskuu.....	338	272	197	85	535
Huhtikuu	160	12	232	96	392
Toukokuu	151	—	293	98	444
Kesäkuu	74	3	257	35	331
Heinäkuu.....	63	—	357	93	420
Elokuu	157	6	401	41	558
Syyskuu	270	9	313	82	583
Lokakuu	156	3	686	137	842
Marraskuu	119	2	428	19	547
Joulukuu	35	2	4,547	2	4,582
Yhteensä	2,921	1,230	8,102	939	11,023

Kuten yllä olevista luvuista näkyy, on kunnan töissä vuoden kuluessa, varsinkin talvella, tarjottu töitä sangen suurelle työntekijäin määrälle. Ei minään vuotena toimiston olemassa olon aikana ole välitykset kunnan töihin nousseet läheskään samaan määrään, useimpana vuotena ei edes puoleenkaan. On kuitenkin huomattava, ettei koko kunnan töihin välitetty määrä työskennelty niissä pitempää aikaa, vaan useat, varsinkin sepelikivenhakkaajat, siirtyivät toisiin töihin sikäli kuin onnistuivat niitä saamaan. Huolimatta siitä, että sepelikivenhakkuusta suoritettiin perheenelättäjille korotettu maksu, 4 markkaa m³:ltä, useat lopettivat työn yritykseen; toiset tässä työssä ollessaankin pysyivät ammattiinsa kuuluvan työn hakijoina toimiston kirjoissa, jonka vuoksi toimiston tilasto osottaa talvella työttömäin luvun todellisuutta suuremmaksi. Työolot alkoivat parantua jo huhtikuussa, josta alkaen toimistonkin tilasto osottaa miesten välitysten yksityisten töihin kaupungissa säännöllisesti kasvaneen. Hätäaputöitä oli kuitenkin tarpeen jatkaa huhtikuun loppuun.

Muista kunnan toimista työttömäin hyväksi on mainittava, että kaupunginvaltuuston edellisen vuoden lokakuun 14 p:nä asettama hätäapukomitea työskenteli edelleen huhtikuun loppuun asti. Työnvälitystoimistolle myönsi kaupunginvaltuusto hätäapukomitean ehdotuksesta tammikuun 20 p:nä 500 markkaa työnhakijain avustamiseksi työansiolle toisille paikkakunnille. Samaa tarkoitukseen oli toimistolla käytettävissä edellisen vuoden marraskuun 25 p:nä myönnetystä 500 markan erästä vielä 64 mk. 10 p:niä. Nämä mää-

rärahat käytti toimisto puheena olevan vuoden kuluessa antaen 188 miehelle matka-avustusta ja 56 miehelle työaseita. Tämä osaltaan vaikutti, että siksikin suuri määrä, kuin yllä esitetty tilasto osottaa, siirtyi täältä työansiolle toisille paikkakunnille.

Työttömäin suoranaisesti avustamiseksi myönsi kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallitukselle joulukuun 16 p:nä 1913 10,000 mk. ja myöhemmin vielä 3,000 mk. Tästä määrärahasta sai avustusta 492 henkeä (310 miestä ja 182 naista) yhteensä Smk. 8,375: 83. Osa avustuksen anojista ei nostanut sille myönnettyä avustusta — noin 3,000 mk. jäi nostamatta — kun sitä pääasiassa annettiin vain ruokatavaroina. Avustuksen anojat otettiin vastaan työnvälitystoimistossa, jossa niille, joille ei työtä voitu osottaa tai työnansio pidettiin riittämättömänä perheen elatukseen, annettiin suositus avustuksen saantiin. Tämä lisäsi huomattavassa määrässä toimiston työtä, jonka takia oli tarpeen käyttää tilapäisiä apulaisia tammi- ja helmikuussa.

Huomattava työn puute vallitsi talvikautena myöskin naisten keskuudessa. Palvelijattarille oli miltei ympäri vuoden riittävästi paikkoja saatavissa, mutta sensijaan kärsi työn puutteesta suurin osa rakennusapureista ja muista ulkotyöläisnaisista sekä joku osa siivoojista ja pesijöistä, joille ei ollut säännöllisesti töitä. Töiden järjestämiseksi työttömille naisille myönsi kaupunginvaltuusto joulukuun 16 p:nä 1913 kaupunkilähetykselle Smk. 8,000: — ja helmikuun 24 p:nä 1914 vielä Smk. 5,000: — sekä pelastusarmeijalle samaan tarkoitukseen Smk. 6,000: —. Näillä varoilla järjestetyissä töissä sai 222 naista töitä 2—8 viikon aikana.

Myöskin työväestön taholla oli ryhdytty toimiin työttömyyden seurausten auttamiseksi. Helsingin rakennustyöväen järjestöjen asettama työttömyyskomitea toimeenpani yleisen varojen keräyksen. Täten kertyneistä varoista Smk. 37,156: 68 jakoi komitea avustusta 924 miehelle ja 351 naiselle eli yhteensä 1,275 hengelle pääasiassa vain elintarpeina, yhteensä Smk. 30,171: 15.

Kesäkuukausina ei huomattavampaa työttömyyttä ollut. Rakennustoimintakin vilkastui jossain määrin kaupungissa ja eräisiin töihin maaseuduille Helsingin lähistöön haettiin paitsi apurityömiehiä, myöskin suurempi määrä kivi- ja kirvesmiehiä, joista heinäkuussa oli huomattava puute — aiheutuen pääasiassa siitä, että näitä oli vuoden kuluessa siirtynyt paljon töihin toisille paikkakunnille.

Sodan puhjettua elokuun alussa muuttuivat työsuhteet äkkiä hyvin epätasaisiksi. Aluksi pysähtyi toiminta monilla tuotannon ja eräillä liikealoilla, toisilla työskenneltiin vähennetyllä työvoimalla tai lyhennetyllä työajalla. Ensi säikähdyksen ohimentyä kuitenkin useissa työpaikoissa jo muutaman viikon kuluttua palattiin entisiin

työoloihin, mutta toisissa toiminnan keskeyttäminen tai supistuminen jäi pysyvämmäksi. Sodan aiheuttama häiriö koski eniten meri- ja satamaliikkeeseen, puutavaraliikkeeseen, rakennustoimintaan (useilla rakennuksilla pysäytettiin työt kokonaan), eräihin ulkotoihin, vesijohto- ja kattopeltisepän liikkeisiin, puunjalostustehtaisiin, kiviteollisuuteen, eräisiin nautintoainetehtaisiin, kirjapaino- ja kirjansitomoliikkeisiin, vaatetusteollisuuteen, ja aluksi myöskin metalli-, kehruu- ja kutomateollisuuteen.

Työttömäin luku oli ajottain verrattain suuri. Joskin sota vaikutti häiritsevästi työoloihin, synnytti se toisilla aloilla lisätyn työvoiman tarpeen. Niinpä tarvittiin Venäjän valtion töihin täällä suuret määrät miespuolista työväkeä. Jo elo- ja syyskuussa otettiin näihin töihin useita tuhansia miehiä, kuitenkin vain muutamia satoja toimiston välityksellä. Ajottain näistä töistä tilapäisesti vähennettiin työvoimaa, jonka vuoksi työnhakijoita toimistossa oli syksyn kuluessa tavallista runsaammin. Nämä eivät kuitenkaan tarvinneet pitempää aikaa olla työttöminä. Joulukuun alussa tilattiin toimistosta yllämainittuihin töihin 10,500 miestä, jolloin toimisto sijoitti kaikki kaupungissa olevat työttömät sekä hankki, kuten ylempänä on esitetty, suuren määrän väkeä myöskin toisilta paikkakunnilta. Kunnan töistä siirrettiin syksyn kuluessa mainittuihin töihin myöskin kaikki työväki, jota ei välttämättä tarvittu. Eräillä teollisuusaloilla, kuten metalliteollisuuden ja jalkineiteollisuuden aloilla saivat tehtaat runsaasti Venäjän valtion tilauksia, joten nämä voivat lisätä tuotantoaan ja työväkeä sikäli kuin olosuhteet myönsivät. Metallityöväestä vallitsikin syksyn kuluessa huomattava puute.

Myöskin naisten työaloilla synnytti sodan puhkeaminen työnpuutteen, joka aluksi näytti käyvän sangen laajaksi. Asema muodostui kuitenkin varsin suotuisaksi. Erinäisissä tšekäläisten liikkeiden Venäjän valtiolle suorittamissa villavaatteiden kutomis- ja alusvaatteiden ompelutöissä sekä erään lakkitehtaan töissä sai suuret määrät naisia — erääseen aikaan toista tuhatta naista — työansiota. Näihin otettiin väki suurimmaksi suorastaan ilman toimiston välitystä. Pitempiä aikaista työttömyyttä ei siten naistenkaan keskuudessa ollut.

Kun olosuhteet olivat epävakaiset, jonka takia saattoi milloin tahansa odottaa tulevan suuremman työttömyyden, asetti kaupunginvaltuusto syyskuun 8 p:nä sellaisen hätäapukomitean kuin kaupunginvaltuuston 25 p:nä helmikuuta 1913 tekemä päätös edellyttää. Tämän komitean toimista mainittakoon tässä yhteydessä, että sen ehdotuksesta myönsi kaupunginvaltuusto 20 p:nä lokakuuta 25,000 markan korottoman lainan kaupunkilähetykselle, joka oli saanut suuremman alusvaatteiden tilauksen Venäjän valtiolta ja saattoi

tarjota ompelutöitä työttömille naisille. Komitean toimesta oli myöskin kaupungissa toimivat naisjärjestöt laatineet suunnitelman erinäisten töiden järjestämiseksi työttömille naisille. Hätäapukomitea ehdotti naisjärjestöjen komitealle töiden järjestämistä varten myönnettäväksi 14,400 markkaa korottomaksi lainaksi sekä 10,300 markan apurahan. Anomusta ei kuitenkaan kaupunginvaltuusto käsitellyt 1914 vuoden kuluessa.
